

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
השירות הפסיכולוגי ייעוצי
היחידה למיניות ומניעת פגיעה
בילדים ובני נוער

"אחרי ככלות הקול והתמונה" - להתבגר במציאות של תכנים מיניים ופורנוגרפיה

שבוע מערכת החינוך נגד אלימות מינית תשע"ד

על חשיפה לתכנים פורנוגרפיים

תיכון בניס חמ"ד

נכתב על ידי מדריכות היחידה למיניות ומניעת פגיעה,
בשיתוף עם מרכז הסיוע הדתי לנפגעות תקיפה מינית

בשנים האחרונות אנו מתמודדים יותר ויותר עם חשיפה של בני נוער, בנים ובנות, לתכנים פורנוגרפיים ברשת. ההשלכות על תפיסות של מיניות, זוגיות וקשר בין אישי עשויות להיות הרסניות: המודלים הגבריים והנשיים המוצגים אינם ריאליים. התיאורים המפורטים יוצרים עומס לא מותאם ולא בריא ומעוותים את התפיסות לגבי מיניות בריאה, מהנה ותקינה. התיאורים קושרים לעיתים קרובות בין יחסי מין לבין אלימות. ובצד כל אלו קיימת סכנת ההתמכרות לחשיפה אינטנסיבית.

בני הנוער מודעים לכך שהצפייה היא אסורה, וודאי הלכתית, אך גם מעבר לכך. עדויות לכך ניתן למצוא בפורומים אינטרנטיים של בני נוער המעלים שאלות רבות וקשיים סביב הפיתוי הגדול והזמינות של הצפייה, כאשר אצל בני הנוער הדתיים נלווים לכך רגשות האשם על האיסור עליו הם עוברים.

אם נוסיף לכך את המקרים המתרבים של פגיעות מסוגים שונים אשר משותף להן הוא ההפצה המסיבית ברשתות החברתיות השונות, אנו מבינים כי מדובר בתופעה גם בקרב הציבור הדתי. גם בחמ"ד אנו מתמודדים עם אירועים הצוברים עוצמה ותאוצה כתוצאה מהפצה זו. בחלק מהמקרים מדובר על עבירה פלילית, כמו הפצת חומרי תועבה. בכולם מדובר בהתנהגות שאיננה מוסרית המנוגדת להלכה ולרוח ההלכה, בה נפגעים רבים: הן מושאי הצילום המופץ והן הצופים שעשויים לקבל את התמונה / הסרטון ללא רצונם.

קושי גדול עומד בפני איש החינוך הבא לשוחח בנושאים רגישים אלו עם בני הנוער: כיצד להתגבר על המבוכה שבשיח שכזה? כיצד לשמור על גדרי צניעות בתוכו? כיצד לאפשר שיח אמיתי ומשמעותי בנושא כה מורכב? ושאלות רבות נוספות. מובן כי אין בידינו תשובות "מן השרוול". עם זאת, בנושא כה "בוער", ובסיוע אנשי מקצוע – יועצת, פסיכולוג ביה"ס, מדריכה למיניות ומניעת פגיעה, אנו תקווה כי נמליח למצוא את האומץ והאמונה לדון עם תלמידינו בנושאים מהותיים ומשמעותיים לחינוכם ולהתפתחותם.

מטרות:

1. הבנת השפעת החשיפה של תכנים פורנוגרפיים על הצופה
2. דרכי התמודדות עם הפיתוי הגדול בחשיפה לתכנים מיניים

חלק א'

פתיחה: אנחנו חיים בסביבה מבלבלת. מצד אחד עולם שבו הגוף חשוב, שבו קשרים אינטימיים מוצגים בראש חוצות – בפרסומות, באינטרנט. מצד שני – עולם של קשר גופני שמגיע בתוך הקשר של קדושה וזוגיות. מה שמוצג לנו במדיה נראה מפתה מאד. לפניכן מכתב נער בן 17 לאחד מאתרי השו"תים.

התלמידים יכתבו מכתבי תשובה אנונימיים לנער.

אפשרות א': התלמידים יקפלו את הדפים לארבע. המנחה יאסוף את המכתבים ויערבב אותם בתוך שקית. כל תלמיד יוציא מכתב אקראי מהשקית. התלמידים יתחלקו לזוגות. כל אחד יקריא את המכתב שקיבל לבן זוגו. במידה והוא קיבל את המכתב של עצמו הוא לא יציין זאת. לאחר סיום קריאת המכתבים התלמידים ישוחחו על תכניהם.

אפשרות ב': במידה ויש חשש מצד התלמידים שיזהו את כתב ידם או שהתשובות חושפות אותם מידי ניתן לשוחח על המחשבות שעלו בהם בעת הקראת המכתב וכתובת התשובה. כל אחד יוכל לספר חלקים ממה שכתב בהתאם לרצונו.

אפשרות ג': אם יש תחושת פתיחות ובטחון בכיתה ניתן לשבת בזוגות ולהחליף את המכתבים בין התלמידים או שכל אחד יקריא את תשובתו לבן זוגו. בהמשך כל תלמיד יתייחס למכתב שכתב בן הזוג.

שלום לכם,

אני מתאבל בהעיה קשה ולא יודע מה לעשות - כשאני בבית לבד אני נכנס לאתרים לא צנועים. זה מאז מוסק ומסקין אותי! בלען שאני האתר אני לא מוציח לחשוב בהיסיון שלה לא בסדר אבל אחרי... אני מרגיש רע עם עצמי! אני מרגיש ציבור. איך אני יכול להתפלל כאילו כלום לא קרה? לחניכים בשאלה או מול החברים אני מציג עמדה ברורה של "שמירת העיניים". אבל בבית לבד אני נופל ואני גם מפתח - אולי זה יפגע לי בצלילות כשאבנה בית העליון?

לא יודע אם יש לכם איך לעזור לי! אני מקווה שכן.

תודה

XXX

חלק ב'

במליאה:

- מה הרגשתם כששמעתם את תוכן המכתב?
- על מה חשבתם באותו רגע?
- האם היה קל/קשה לכתוב מכתב תגובה? מדוע?
- איזה סוגיות הנער מעלה במכתב?

ננסה למפות את הנושאים שעלו במכתב

- איזה סוגיות הנער מעלה?
- (לרשום על הלוח את הדברים, למשל: "נפילה" בעקבות היצר לדבר שיודעים שהוא אסור, תחושות אשמה, השפעות לעתיד, קושי להפסיק, פער בין תדמית הזוהרת הדתית לבין המעשה, ...)
- דיון:** מה לדעתכם התשובות שניתן לענות לנער?
- (לשים לב: קל לתלמידים להיכנס לעמדה שיפוטית, גם מתוך מבוכה. יש להזכיר להם את הקושי לעמוד ביצר במקרים רבים. יש כאן באופן טבעי משיכה רבה מצד אחד ותחושות קשות מצד שני).

חלק ג'

להתייחס לשאלות הכתובות על הלוח:

- אדם אינו חי בחלל ריק, הוא נתון כל הזמן לתחושות, יצרים ופיתויים. היכולת לשלוט בהם, להתאפק ולחיות בקדושה מבחין בין בני האדם לבעלי החיים. אך קורה שלא תמיד האדם מנצח את תחושותיו ומאוויו, זה טבעי ומובן. זה עדיין לא פוטר את האדם מלנסות. יש חשיבות גדולה למאבק ואין להתיימש אם "נופלים". אך גם אם קורה שנופלים אפשר עדיין לחזור ולנסות לא ליפול שוב.
- בצפייה בפורנוגרפיה יש סיכונים: המוח עד לתמונות ומצבים שאינם מציאותיים, לגוף שאינו מציאותי, ואז קשה לנו להבין שבחיים האמיתיים זה לא כך. קל להתמכר לתכנים פורנוגרפיים כל כך מפתים ויכול להיווצר מצב בו יהיה קשה להפסיק לצפות בהם.
- צפייה חד פעמית מתוך סקרנות אינה מומלצת, אבל אינה דומה לצפייה יומיומית ואינטנסיבית, או כאשר מגיעים למצב שהרצון לצפות בתמונות ובסרטונים אלו מלווה את האדם כל היום וכל הזמן במקום להיות עסוק בדברים אחרים. אם מישהו חש שהוא עלול לפתח, או כבר פיתח, התמכרות, הוא יכול לפנות לסיוע מקצועי. אפשר לפנות ליועצת ביה"ס או באופן אנונימי לאתרים המציעים סיוע.
- זהות מינית אינה קשורה בהכרח לצפייה בתכנים כאלו או אחרים. גם אם הצפייה מעוררת את הצופה, זה לא אומר דבר על נטייתו המינית.

חלק ד'

שאלה: מה הייתם מייעצים לנער לעשות במקרה בו מישהו צופה בנוכחותו בתכנים פורנוגרפיים למרות אי רצונו לצפות בהם או שמשוהו מציע לו לצפות בתכנים כאלה? (אולי חבר בביתה? אולי

נער מהשבט או אח של חברי?). ייתכן ואותו אדם יאמר לו "מה אכפת לך, אפשר לחשוב? זה לא משהו שאת עושה"

חלק ד'

מה דעתכם? כיצד אפשר להתמודד?

לתת להם להציע. ואפשר להוסיף:

1. להבין ש"נפילה" היא טבעית. גם גדולים בתורה ואנשים בוגרים, מנוסים ויראי שמיים עלולים "ליפול". לא להתייאש, להתמודדות יש משמעות
2. לבדוק לפני צפייה בכל סרט שהוא: מה התוכן? מתאים לי? ואולי לא?
3. להתקין תוכנות לחסימת תכנים פורנוגרפיים על המחשב בבית. כמובן שהדבר יותר מורכב בסמארטפונים. אך עיקר הקושי הוא בהתמודדות כשנמצאים לבד בבית.